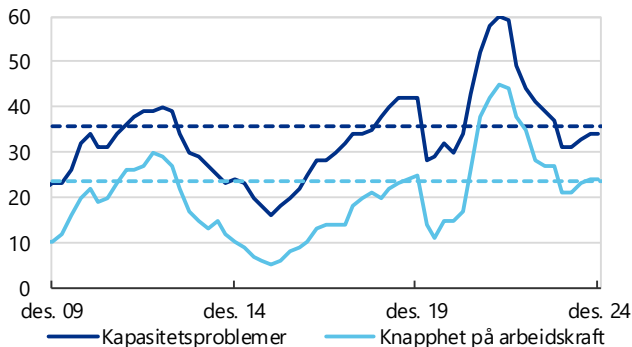

Torsdag legger Norges Bank frem årets første rapport fra **Regionalt nettverk**. Det siste året har nettverket gitt uttrykk for lav og stabil vekst i produksjonen, men med store forskjeller mellom næringene. Mens aktiviteten øker i leverandør- og eksportindustrien, faller den i bygge- og anleggsnæringen. I forrige undersøkelse, i fjerde kvartal, forventet bedriftene at disse utviklings-trekkene ville fortsette i første kvartal i år. Samtidig lå kapasitetsutnyttningen nær gjennomsnittet de siste 20 årene, jf. figuren under, og indikerte at økonomien var nær sitt "normalnivå." Dette gjenspeiles også i at arbeidsmarkedet synes å være i balanse, der AKU-ledigheten har ligget stabilt på rundt 4 prosent det siste året. Samlet sett indikerer nettverket at norsk økonomi klarer seg ganske greit. I Næringslivets økonomibarometer for første kvartal var både markedssituasjonen og -utsiktene bedret, og peker i retning av tiltakende aktivitetsvekst. Vi venter at nettverket vil indikere lignende utvikling, etter at bruttoproduktet i fastlandsøkonomien noe uventet falt 0,1 prosent fra tredje til fjerde kvartal i fjor. Tilbakemeldingene fra det regionale nettverket vil kunne bli avgjørende for hvorvidt rentekuttet i mars vil avlyses eller ei, etter at inflasjonshoppet i februar bidro til å løfte renteforventningene.

Norge: Kapasitetsproblemer*

Prosent som svarer bekreftende

*Andel kontaktbedrifter som vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en vekst i etterspørselen. **Stiplet linje: Gj.snitt siden 2005Q1.
Kilde: LSEG Datastream / Norges Banks regionale nettverk / NHO

Onsdag kunngjør **den amerikanske sentralbanken sin rentebeslutning**. På rentemøtet i januar besluttet rentekomiteen å holde styringsrenten i ro på 4¼–4½ prosent, etter å ha kuttet renten med til sammen 1 prosentpoeng på de tre foregående møtene (september, november og desember). Sentralbanken uttrykte samtidig at de ikke hadde hastverk med å senke renten ytterligere, som følge av forhøyet inflasjon og lav og stabil ledighet.

Siden januarmøtet har det kommet inflasjonstall for januar og februar. Prisveksten utenom mat og energi ligger rundt 3,2 prosent, på linje med der den har ligget siden i fjor sommer. Samtidig har usikkerheten om den fremtidige økonomiske utviklingen økt. Trumps av-og-på-toller på Canada og Mexico har skapt usikkerhet om rammebetingelsene. Nedskjæringene i myndighetsapparatet likeså. Bekymringen for svakere aktivitetsutvikling i amerikansk økonomi har resultert i at korte og lange renter, så vel som aksjekurser har sklidd nedover.

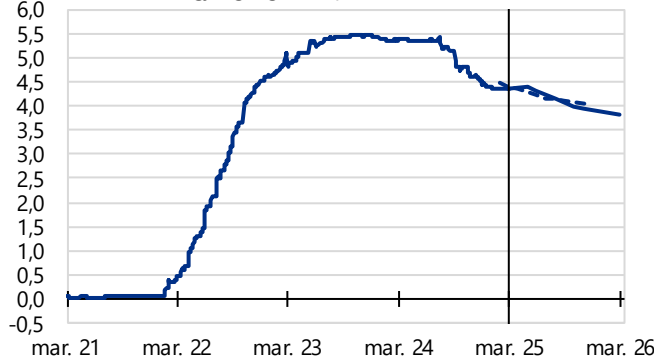
Forventninger om høyere tollsatser har også fremskynnet import og resultert i et stort handelsunderskudd i januar, som har bidratt til at Atlanta Feds sanntidsindikator for BNP nå indikerer en markant vekststøtning i amerikansk økonomi i første kvartal.

Vi venter at Fed holder renten i ro på onsdag, i påvente av mer klarhet om den økonomiske utviklingen. Støy og usikkerhet i forbindelse med Trump-administrasjonens politikk gjør det samtidig krevende å vurdere utsiktene fremover. Risikoen for en kraftigere oppbremsing av amerikansk økonomi synes imidlertid å ha økt. En forsiktig tilnærming fra sentralbanken synes fornuftig og gir samtidig fleksibilitet til å agere raskt dersom situasjonen endres.

USA: 3-mnd pengemarkedsrenter

Prosent. Basert på 3-mnd FRA-kontrakter

Heltrukket: Siste tilgjengelige*. Stiplet: 3 mnd siden

*Data per 13-03-2025
Kilde: LSEG Datastream / NHO

Torsdag kommer **Riksbanken med sin rentebeslutning**. Etter et par år med stagnasjon økte aktivitetsveksten i Sverige gjennom fjoråret, og flere forhold, deriblant bedre kjøpekraft, ligger til rette for at veksten tiltar i år. Konsumprisveksten med faste rentekostnader (KPIF), som er sentralbankens foretrukne inflasjonsmål, har vært høyere enn ventet de to siste månedene, og var sist 2,9 prosent år/år i februar. Høyere inflasjon taler isolert sett for å løfte rentebanen. Enn så lenge venter vi at Riksbanken inntar en vent-og-se-posisjon og holder renten uendret på 2¼ prosent.

Litt senere legger **Bank of England frem sin rentebeslutning**. Sentralbanken har gått varsomt frem med rentekutt som følge av høy inflasjon. Konsumprisveksten var i januar noe høyere enn ventet på 3 prosent år/år, særlig som følge av høy tjenesteinflasjon. Vi venter at den forsiktige tilnærmingen fortsetter og at renten holdes uendret på 4½ prosent.

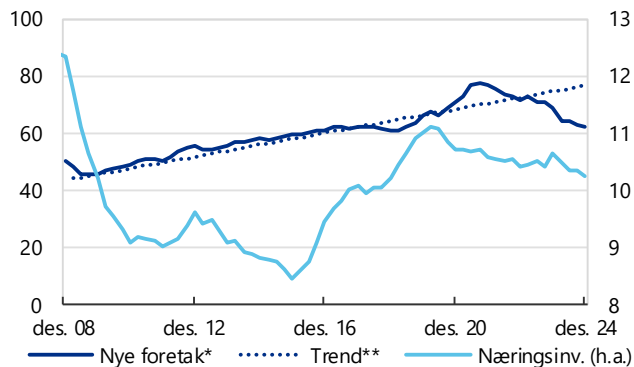
Bård Ola Tjønneland

Kalender		Sist	Nå
Man 0300	CHN: Detaljhandel, feb. (å/å)	3,7%	4,0%
Man 1100	OECD Economic Outlook, interim		
Man 1330	USA: Detaljhandel, feb. (m/m)	-0,9%	0,6%
Ons 1900	USA: Rentebeslutning	4¼-4½%	4¼-4½%
Tor 0800	GBR: Arbeidsledighet (ILO), jan.	4,4%	4,4%
Tor 0930	SWE: Rentebeslutning	2¼%	2¼%
Tor 1000	NOR: Regionalt nettverk, Q1		
Tor 1300	GBR: Rentebeslutning	4½%	4½%
Fre 1600	ØMU: Forbrukertillit, mar. (flash)	-13,6	-13,0

Under pandemien ble det etablert flere nye foretak enn normalt. I 2019 ble det etablert 66 000 nye foretak, mens antallet økte til henholdsvis 73 000 i 2020 og 77 000 i 2021. Dette var betydelig høyere enn den historiske trendveksten skulle tilsi, jf. figuren nedenfor.

Bedriftsetableringer og -investeringer

Sum fire kvrt. Antall i tusen. Pst. av Fastlands-BNP (h.a.)

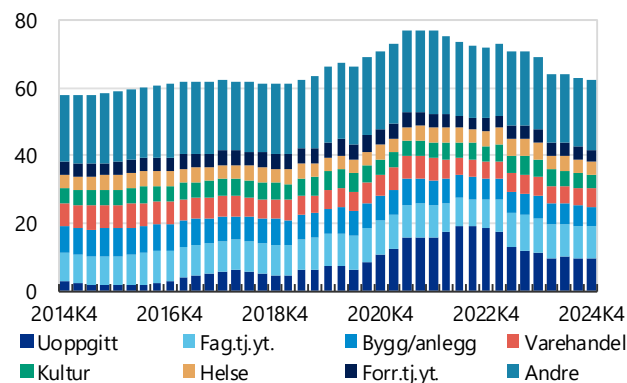

*Unntatt offentlig forvaltning og primærnæringer. **Lineær trend, 2009-2019.
Kilde: Statistisk sentralbyrå / NHO

Veksten fra 2019 til 2020/21 kom nesten utelukkende i aksjeselskaper og var bredt fordelt på ulike næringer. Flest kom imidlertid i kategorien "uoppgitte næringer" i statistikken. Blant næringene med oppgitt næring var veksten særlig sterk i transport, industri og varehandel. Flere tjenestenæringer hadde derimot en nedgang i etableringer, spesielt blant de som ble direkte rammet av pandemiltakene, som overnatting og servering, kultur, undervisning og personlig tjenesteyting.

Bedriftsetableringer

Antall i tusen. Sum fire kvartaler.

Kilde: Statistisk sentralbyrå / NHO

Flere faktorer kan forklare oppgangen i nyetableringer under pandemien. Pandemien skapte nye behov i markedet, knyttet til bl.a. smittevern og generelt økt vareetterspørsel. Det åpnet for nye forretningsmodeller som ga grunnlag for flere etableringer. Økt arbeidsledighet kan også ha spilt en rolle ved at noen som mistet jobben brukte anledningen til å starte egen virksomhet. Mange av dem som beholdt jobben fikk mer fritid under pandemien, og noen valgte å bruke denne tiden til å etablere en bedrift. Rentenedgangen gjorde finansiering billigere, noe som senket terskelen for å starte bedrift. Redusert forbruk på fritidsaktiviteter frigjorde også kapital som kunne brukes til næringsvirksomhet. I tillegg ble rammevilkårene for etablering styrket gjennom økte tilskudd fra Innovasjon Norge og andre offentlige støtteordninger.

Etter pandemien har antallet nyetableringer avtatt markant. I 2024 ble det etablert 3 800 færre bedrifter enn i 2019, en nedgang på 6 prosent. Dette er godt under trenden før pandemien. Noe av nedgangen kan skyldes at etableringsplaner ble fremskyndet under pandemien, slik at en del av etableringene som ellers ville skjedd etter pandemien allerede var gjennomført. Svak økonomisk utvikling har også bidratt. Norsk økonomi har hatt lav vekst de siste årene, med svak etterspørsel, høy kostnadsvekst og økte renter. Antall konkurser falt også under pandemien, blant annet på grunn av statlige støttetiltak og større tilbakeholdenhet fra kreditorer, inkludert staten, med å begjære konkurs. Dette kan ha redusert behovet for å etablere nye selskaper for å «gjenopplive» virksomhet etter konkurs.

Rammevilkårene for næringslivet kan også ha påvirket utviklingen. Som omtalt i [Ukeblikk uke 10](#) oppgir en betydelig høyere andel av bedriftene nå at lite forutsigbare rammebetingelser er et hinder for ekspansjon og investeringer enn i årene forut for pandemien. Nedgangen i nyetableringer sammenfaller også med nedgang i investeringsnivået i økonomien de senere årene, jf. første figur. Dette peker på både svak investeringsvilje blant bedriftene og lav etterspørsel fra næringslivet rettet mot resten av økonomien.

Utviklingen i Norge skiller seg fra flere andre land. I EU falt antall etableringer markant i 2020, før de tok seg opp de påfølgende årene. At etableringene ikke økte under pandemien i EU kan skyldes bl.a. mindre omfattende støtteordninger i Norge. I 2024 ble det derimot etablert 7 prosent flere bedrifter i EU enn i 2019. Dette er et tankekors, all den tid europeisk økonomi har vært rammet av de samme sjokkene som norsk økonomi de siste årene, inkludert pandemi, dyrere energi, høyere renter og generelt økte kostnader.

En produktiv økonomi forutsetter entreprenører som tar sjanser og prøver noe nytt. Ifølge OECD var etableringsraten i Norge, altså nye selskaper som andel av aktive selskaper, 7,6 prosent i 2019. Gjennomsnittet for de 25 andre landene som rapporterte var 10,2 prosent. Mario Draghis rapport om konkurranseevnen til europeisk økonomi peker på flere strukturelle utfordringer, hvor mange trolig også er relevante for Norge. Den svakere etableringstakten i Norge kan indikere at rammevilkår og økonomiske forhold gjør det mindre attraktivt å starte nye bedrifter her enn i sammenlignbare land. Dersom denne utviklingen vedvarer, vil det kunne svekke norsk økonomis evne til å omstille seg og skape vekst på sikt.

Hallvard Mørck

Område samfunnsøkonomi		
E-post	Ansvar	Mobil
oystein.dorum@nho.no	Sjeføkonom	907 88 762
eirik.ese@nho.no	Norsk økonomi	416 77 620
nina.lillelien@nho.no	Energi/klima	930 23 098
torill.lodemel@nho.no	Arbeidsmarked, lønn	924 25 850
hallvard.morck@nho.no	Norsk økonomi	970 75 067
espen.skretting@nho.no	Norsk økonomi	957 81 985
victoria.sparman@nho.no	Norsk økonomi, arb.marked	924 92 461
bard.ola.tjonneland@nho.no	Internasjonal økonomi	930 22 705

[Tidligere utgaver av NHOs Ukeblikk finnes her](#)